

23. Стрельников В.Ю. Философские основы проектирования дидактических систем в русле компетентностного подхода. Теоретико-методические основы внедрения компетентностного подхода в высшей школе : монография / под ред. д.пед.н., проф. В.Ю. Стрельникова. Харьков : Издательство Иванченко И.С., 2018. С. 9–28.

Людмила Королюк

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИКЛАДАЧЕМ ВИЩОЇ ШКОЛИ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Для забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації викладач вищої школи серед інших завдань власної професійно-педагогічної діяльності має ефективно реалізувати педагогічні умови означеної підготовки, до яких, на основі аналізу сучасних досліджень [1-23], слід віднести: а) наявність сприятливого мультикультурального середовища, яке сприяло б набуттю студентами досвіду міжкультурної комунікації, та ефективної дидактичної системи, структуру якої становлять: мета, принципи, зміст, методи, технології, засоби, організаційні форми навчання; б) поетапне ефективне адаптивне управління навчальною діяльністю студентів на усіх етапах навчальної діяльності: мотиваційному, пізнавальному, діяльнісно-аналітичному, рефлексивно-оцінному; в) домінування суб'єкт-суб'єктної взаємодії, оптимальне управління міжкультурними конфліктами на основі спільної продуктивної діяльності усіх суб'єктів освітнього процесу.

Педагогічні умови можуть втілитися у життя, якщо в арсеналі викладача вищої школи буде чітка модель реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації. Означену модель мають складати такі модулі: 1) *мотиваційний* (глобальна мета підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації, яка має конкретні цілі на кожному з етапів формування у студентів: а) знань про зміст, функції, структуру, закономірності й особливості міжкультурної комунікації; б) умінь і навичок управління міжкультурними конфліктами й ефективної міжкультурної комунікації; в) важливих для плідної співпраці з іноземцями якостей особистості); 2) *теоретико-методологічний* (парадигми освіти – знаннева, культурологічна, гуманістична; методологічні підходи, зокрема – системний, технологічний, культурологічний, комунікативно-діяльнісний; принципи підготовки до міжкультурної комунікації, якими є, окрім загальнодидактичних, принципи толерантності, безконфліктної взаємодії, мультикультуральності змісту підготовки, критичного мислення); 3) *предметно-змістовий* (компоненти готовності до міжкультурної комунікації – ціннісно-мотиваційний, концептуально-гносеологічний, комунікативно-поведінковий); 4) *процесуальний*, який передбачає застосування сучасних методів і технологій навчання [6, с. 35–42; 10, с. 155–182], зокрема, дослідницьких (Case-study, «Ажурна пилка», «GRIT») і евристичних методів навчання («Критичний інцидент», «Панельна дискусія» тощо); ефективних дискусійних форм навчання на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії під час аудиторної (проблемні лекції, семінари, практичні заняття) та позааудиторної діяльності (конференції, тренінги) [7, с. 25–28; 10]; ефективних для підвищення рівня готовності до міжкультурної комунікації засобів навчання – фахової і навчальної літератури, візуальних, аудіо- та відео засобів, мільтимедіа); 5) *діагностичний* (критерії, показники та рівні готовності фахівців до міжкультурної комунікації) [14, с. 73–79; 22, с. 13–15].

Останній модуль модель реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації охарактеризуємо детальніше. Критерії та показники якості підготовки фахівців до міжкультурної комунікації передбачають сукупність ознак, що базуються на інтегративному розвитку емоційних, когнітивних,

поведінкових умінь особистості студента, то серед критеріїв можна виокремити когнітивний, суб'єктний, діяльнісний.

Рівень готовності до міжкультурної комунікації у складі концептуально-гносеологічного компонента визначають показники *когнітивного* критерію, серед яких: способи здобуття знань з міжкультурної комунікації та якість знань (повнота, гнучкість, оперативність).

У ціннісно-мотиваційному компоненті рівень готовності до міжкультурної комунікації можна визначити за *суб'єктивним* критерієм. Показниками цього критерію є мотивація до набуття інформації, навичок і досвіду міжкультурної комунікації та рефлексивність суб'єкта у міжкультурній сфері комунікативної діяльності.

У комунікативно-поведінковому компоненті рівень готовності майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації можна визначити за *діяльнісним* критерієм, показниками якого є здатність до управління міжкультурними конфліктами і культура мовлення в ситуаціях професійного спілкування. Ці показники досить повно відображають практичну і теоретичну готовність майбутніх фахівців до реалізації в професійному середовищі ефективної міжкультурної співпраці.

Культура мовлення майбутніх фахівців в ситуаціях професійного спілкування характеризуються дотриманням літературних й етичних норм, комунікативною доречністю, виразністю. Дотримання літературних й етичних норм передбачає доцільне й коректне використання невербальних і вербальних засобів комунікації, опанування відповідно до цілей міжкультурної комунікації функціональними стилями мовлення, поведінка згідно правил етикету. Комунікативна доречність визначається точністю і логічністю мовлення, умінням відбирати оптимальні вербальні засоби з метою висловлення думки.

Список використаної літератури

1. *Лебедик Л.* Багаторівнева система педагогічної підготовки викладачів економіки у країнах Європи. *Тези Всеукраїнської наук.-практичної конф. «Проблеми забезпечення якості вищої освіти України в умовах інтеграції до Болонського процесу»* (16-18 грудня 2009 р.). К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. С. 100–104.
2. *Лебедик Л.В.* Використання інформаційних технологій для забезпечення якості системи підготовки викладача вищої школи в умовах магістратури. *Інформаційні технології – 2017* : зб. тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців, 18 трав. 2017 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; відповід. за вип.: М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, В.П. Вембер, О.М. Глушак, О.С. Литвин, Н.П. Мазур. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 132–134.
3. *Лебедик Л.В.* Дидактичні можливості електронних підручників. *Сучасна середня освіта: інновації, методологія, теорія, практика.* Тези доповідей на міжрегіональній науково-практичній конференції, 7 жовтня 2014 р. / За заг. ред. І.М. Бобер. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2014. С. 171–173.
4. *Лебедик Л.В.* Моніторинг якості педагогічного професіоналізму магістрів економіки. *Вища освіта України. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору».* Додаток 2 до №3, том III (28). 2011. С. 129–135.
5. *Лебедик Л.В.* Моніторинг якості системи підготовки викладача вищої школи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». К. : Гнозис, 2015. Додаток 1 до вип. 36, Том II (62). С. 465–473.
6. *Лебедик Л.В.* Моніторинг якості системи підготовки та підвищення кваліфікації викладачів вищої школи. Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти: збірник матеріалів II регіональної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 20 листопада 2018 року). Укладачі: Брик Р.С., Дідух Т.Г. Тернопіль, 2019. С. 35–42.
7. *Лебедик Л.В.* Проектування форм педагогічної підготовки майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Імідж сучасного педагога.* 2017. № 8 (177). С. 25–28.

8. *Лебедик Л.В.* Принципи вимірювання якості знань як результату навчання. Abstracts second international summer school «Educational measurement : teaching, research and practice». 18–25 September 2010, Foros (Crimea, Ukraine). Nizhyn, 2010. С. 36.
9. *Лебедик Л.В.* Сучасні наукові підходи до якості підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Якість вищої освіти : сучасні тенденції та перспективи розвитку освітньої діяльності вищого навчального закладу : матеріали ХLI Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 18-19 лютого 2016 р.)*. Полтава : ПУЕТ, 2016. С. 200–203.
10. *Стрельников В.Ю., Бритченко І.Г.* Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с.
11. *Стрельников В.Ю.* Дослідження якості педагогічної практики магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Якість вищої освіти : вдосконалення змісту та організації практичної підготовки студентів : матеріали ХL Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 25–26 лютого 2015 р.)*. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 76–78.
12. *Стрельников В.Ю.* Критерії якості освітнього середовища в педагогічній системі М.В. Остроградського. *М.В. Остроградський видатний математик, механік і педагог*. Матеріали міжнародної конференції, присвяченої 200-річчю з дня народження М.В. Остроградського 26–27 вересня 2001 року. Полтава : ПДПУ ім. В.Г. Короленка, 2001. С. 154–156.
13. *Стрельников В.Ю.* Критерії якості підготовки бакалаврів економіки. *Економіка, бізнес-адміністрування, право*. 2018. Вип. № 4(4). С. 301–308.
14. *Стрельников В.Ю.* Критерії якості підготовки фахівців у закладах освіти. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти : збірник матеріалів II регіональної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 20 листопада 2018 року)*. / укладачі : Брик Р.С., Дідух Т.Г. Тернопіль, 2019. - С. 73–79.
15. *Стрельников В.Ю.* Менеджмент якості підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14 15 травня 2015 р.)*. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 194–197.
16. *Стрельников В.Ю.* Педагогічна діагностика якості підготовки майбутніх фахівців : *Морские технологии : проблемы и решения – 2014 : Материалы Всеукраинской научно-практической конференции преподавателей, аспирантов и сотрудников*. Керчь : Керченский государственный морской технологический университет, 2014. С. 210–220.
17. *Стрельников В.Ю.* Підготовка викладачів на курсах підвищення кваліфікації до впровадження системи електронного навчання. *Інформаційні технології 2017 : зб. тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців, 18 трав. 2017 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; відповід. за вип. : М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, В.П. Вембер, О.М. Глушак, О.С. Литвин, Н.П. Мазур. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 254–256.*
18. *Стрельников В.Ю.* Показники якості дидактичної системи згідно з вимогами ISO 9001. Матеріали ХХХII міжнародної наук.-метод. конф. «Якість вищої освіти : інтерактивні методи спільної навчальної діяльності викладачів і студентів», 29–30 березня 2007 року. Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2007. 223 с. С. 154–155.
19. *Стрельников В.Ю.* Проектування вчителем інтерактивних технологій навчання на основі електронних освітніх ресурсів. *Фізико-математична освіта : науковий журнал*, 2017. Вип. 4 (14). С. 349–352.
20. *Стрельников В.Ю.* Проектування інтерактивних технологій навчання дорослих. *Підвищення якості освіти і розвиток професіоналізму в умовах сучасних соціально-економічних змін : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Україна – Болгарія, 19–28 вересня 2012 року*. Черкаси : ПП Чабаненко, 2012. С. 211–217.
21. *Стрельников В.Ю.* Система якості підготовки бакалаврів економіки за міжнародними стандартами ISO 9001:2008. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Філософія. Політологія»*. Вип. 94-96. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. С. 151–156.
22. *Стрельников В.Ю.* Теоретичні основи побудови концепції дидактичної системи підготовки майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності до міжкультурної комунікації. *Імідж сучасного педагога*. 2016. № 5. С. 13–15.